

EUs betydelse för vattenfrågorna i Sverige

Har tillståndet i sjöar och vattendrag
förbättrats

Bertil Håkansson
Bertil.hakansson@havochvatten.se

Havs
och Vatten
myndigheten

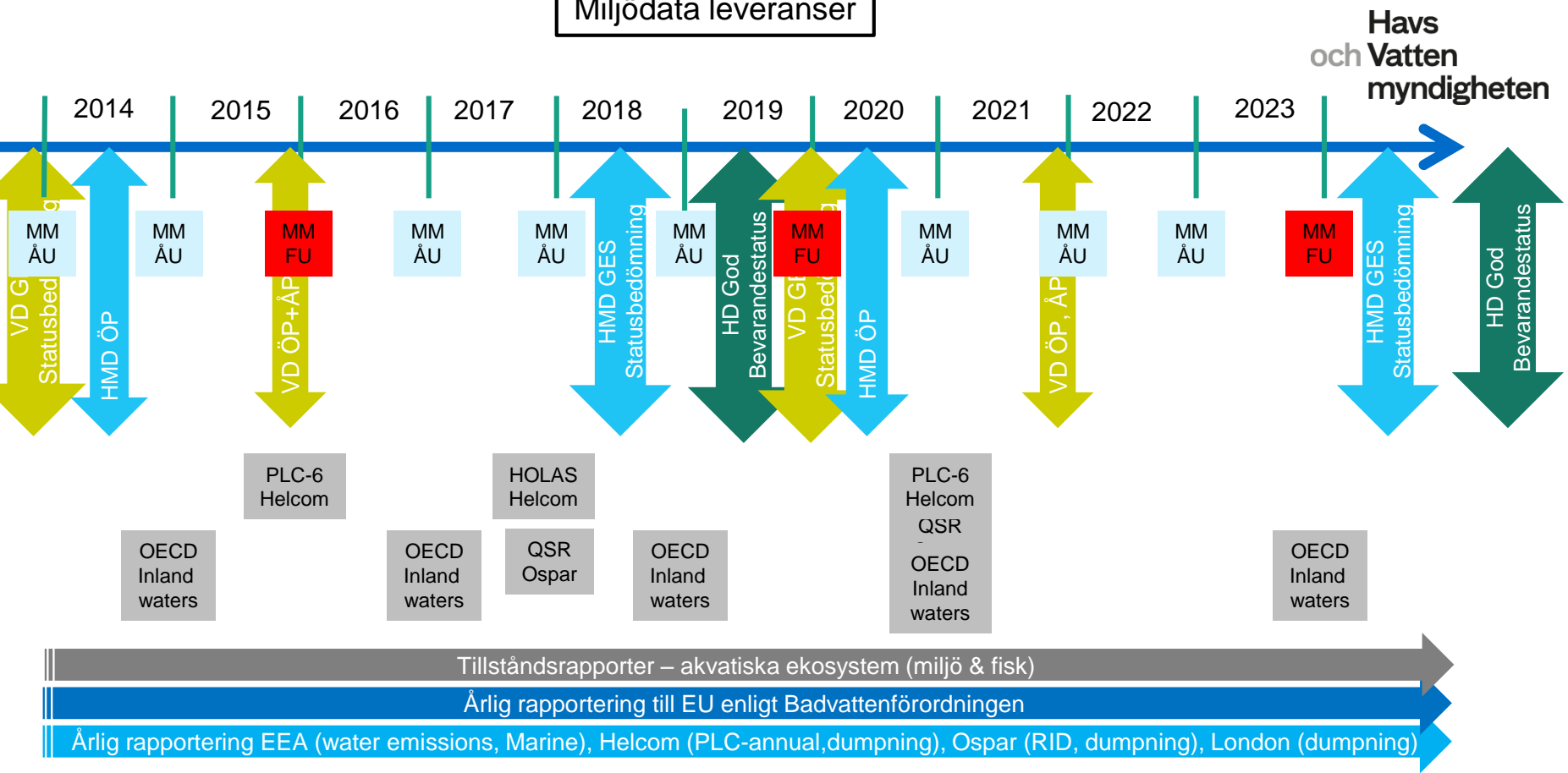
Innehåll

- Introduktion
- Har tillståndet i sjöar och vattendrag förbättrats
 - Status trendvattenstationer & omdrev i sjöar o vattendrag
 - Status flodmynningsprogrammet Havet
 - Status biogeografisk uppföljning 2013, AHD
 - Statusbedömning enligt vattenförvaltningen 2009, 2015, VD
- EUs kritik av Sveriges införande av VD
- Har EU haft betydelse för vattenfrågorna

HaVs vattenrelaterade EU direktiv

- Art och habitatdirektivet (1992/43/EEG) (NV/HaV)
- Vattendirektivet (2000/60/EG) (HaV/VM)
- Badvattendirektivet (2006/7/EEG) (HaV)
- Havsmiljödirektivet (2008/56/EC) (HaV)

Miljödata leveranser

VISS för statusbedömning
Fredrik Gunnarsson Ist VG

Nationella sötvattenprogrammet

- Trendstationer
 - 110 sjöar, 67 vattendrag, 78 grundvattenstationer
- Flodmynningsprogrammet
 - 47 flodmynningar
- Omdrevsstationer
 - 480 stationer på 6 år grundvatten
 - 5000 sjöar på 6 år
- Stormusslor

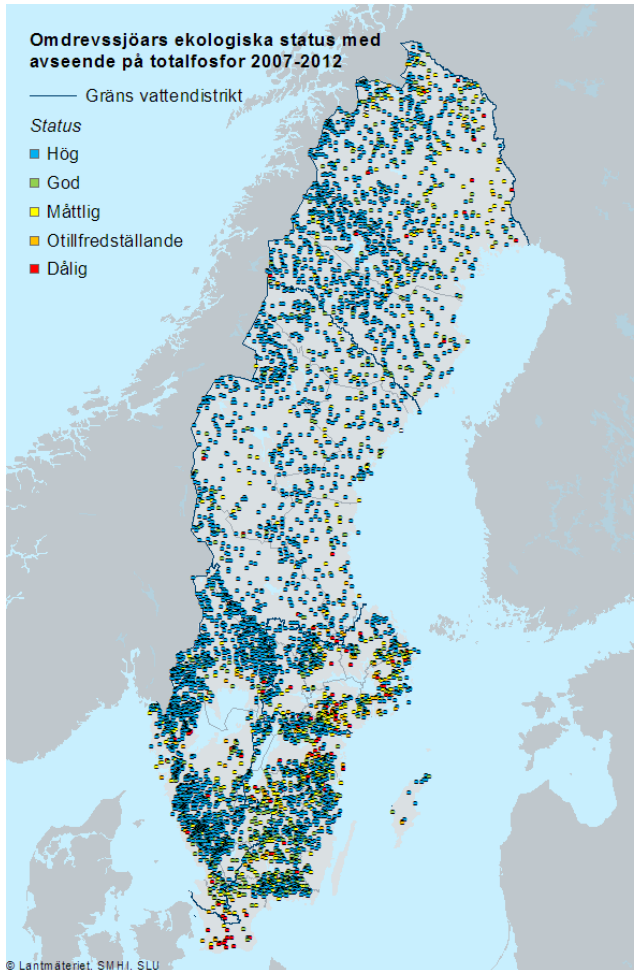

Omdrevssjöars ekologiska status med avseende på totalfosfor 2007-2012

— Gräns vattendistrikt

Status

- Hög
- God
- Måttlig
- Otillfredställande
- Dålig

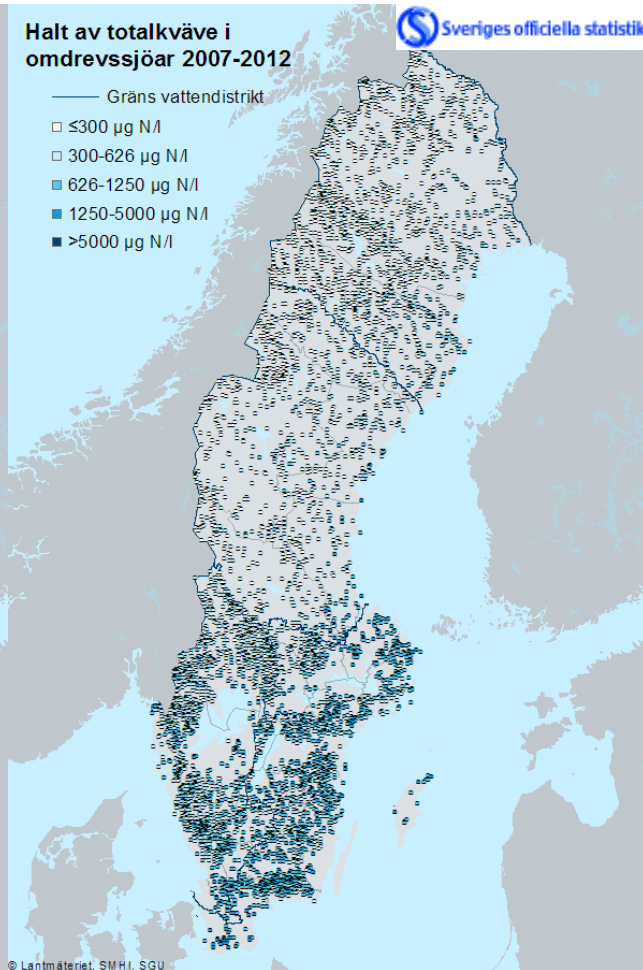
© Lantmäteriet, SMHI, SLU

Halt av totalkväve i omdrevssjöar 2007-2012

Sveriges officiella statistik

— Gräns vattendistrikt

- ≤300 µg N/l
- 300-626 µg N/l
- 626-1250 µg N/l
- 1250-5000 µg N/l
- >5000 µg N/l

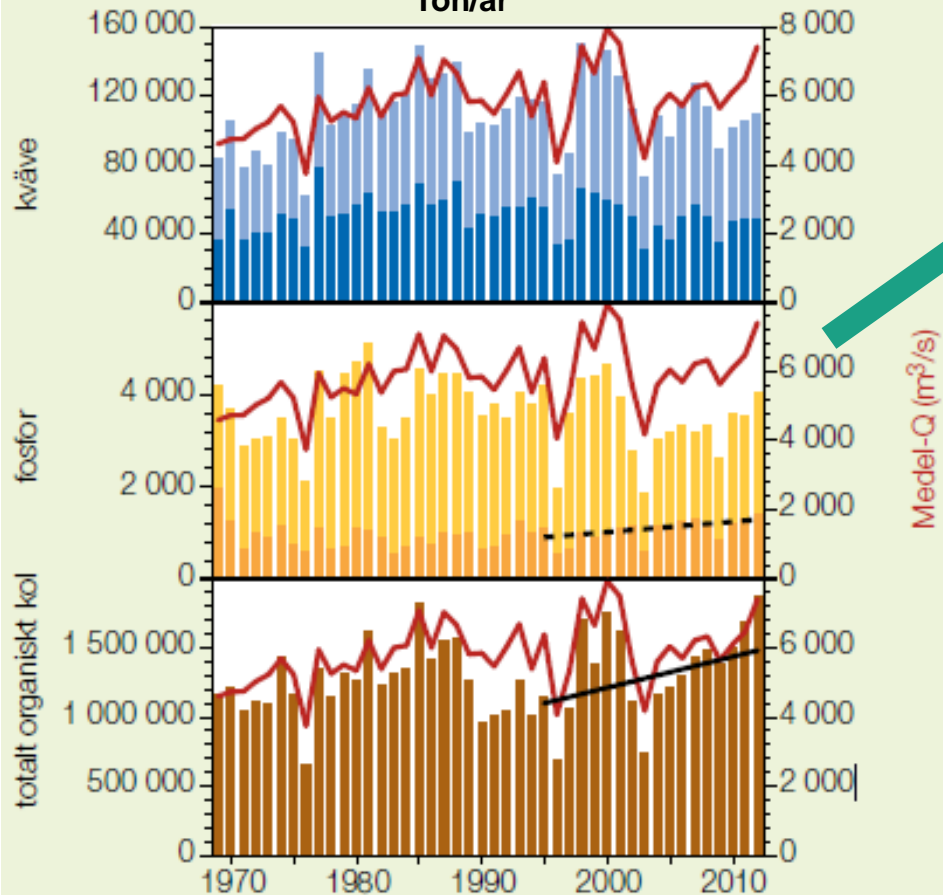

© Lantmäteriet, SMHI, SGU

Havs
och Vatten
myndigheten

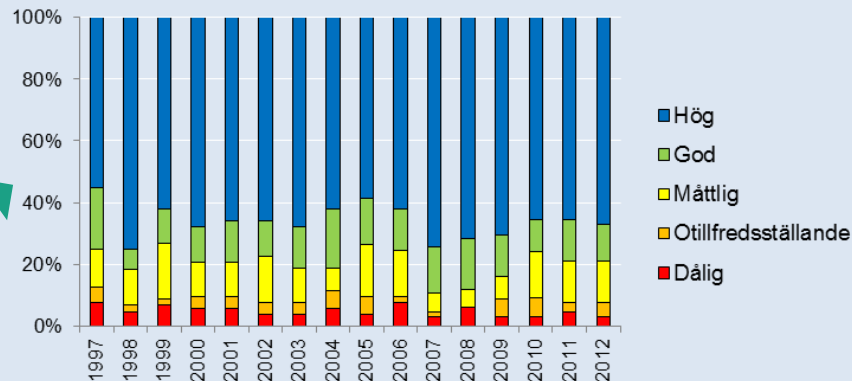
Alla havsområden

Ton/år

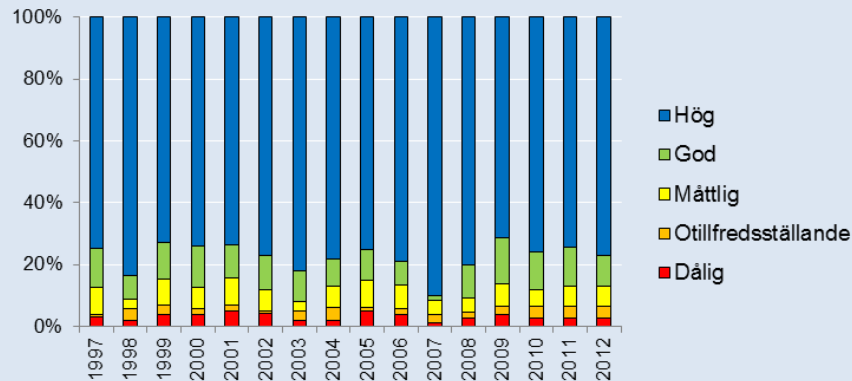
Ekologisk status totalfosfor i trendvattendrag

andel vattendrag
per statusklass

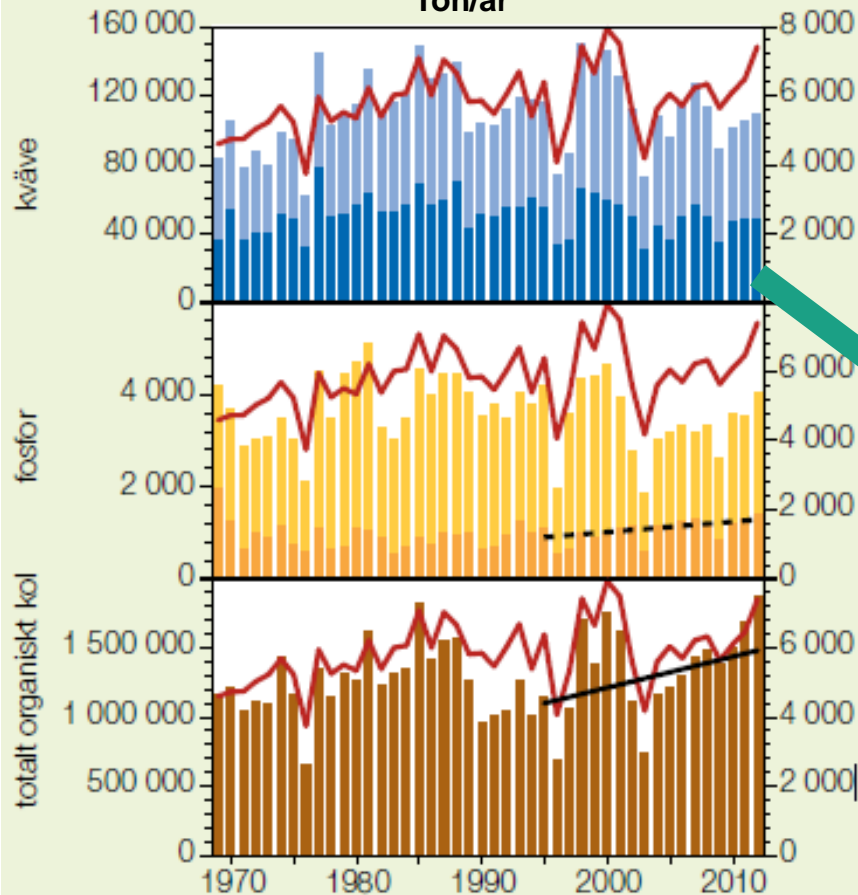
Ekologisk status för totalfosfor i trendsjöar

andel sjöar
per statusklass

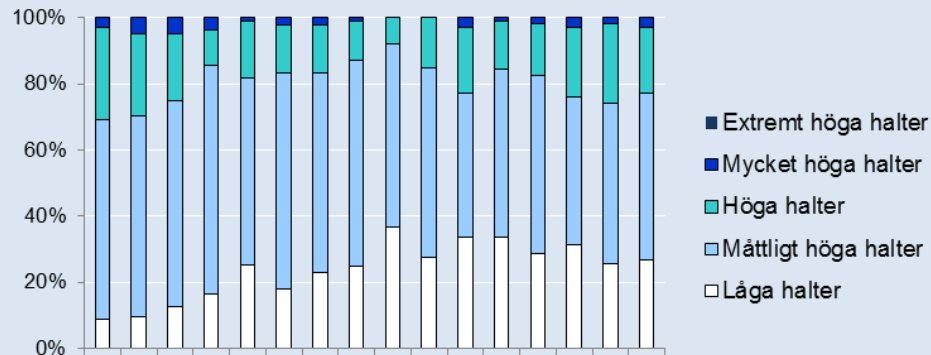
Alla havsområden

Ton/år

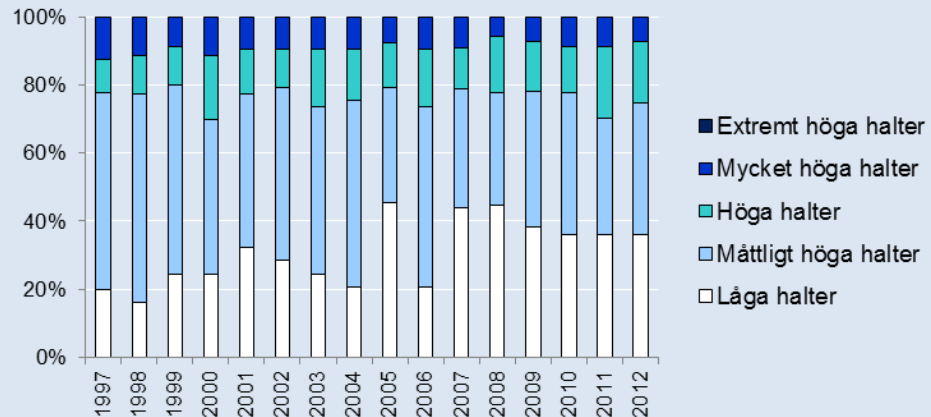
Totala halten av kväve i trendsjöar

andel sjöar med olika halter av totalkväve

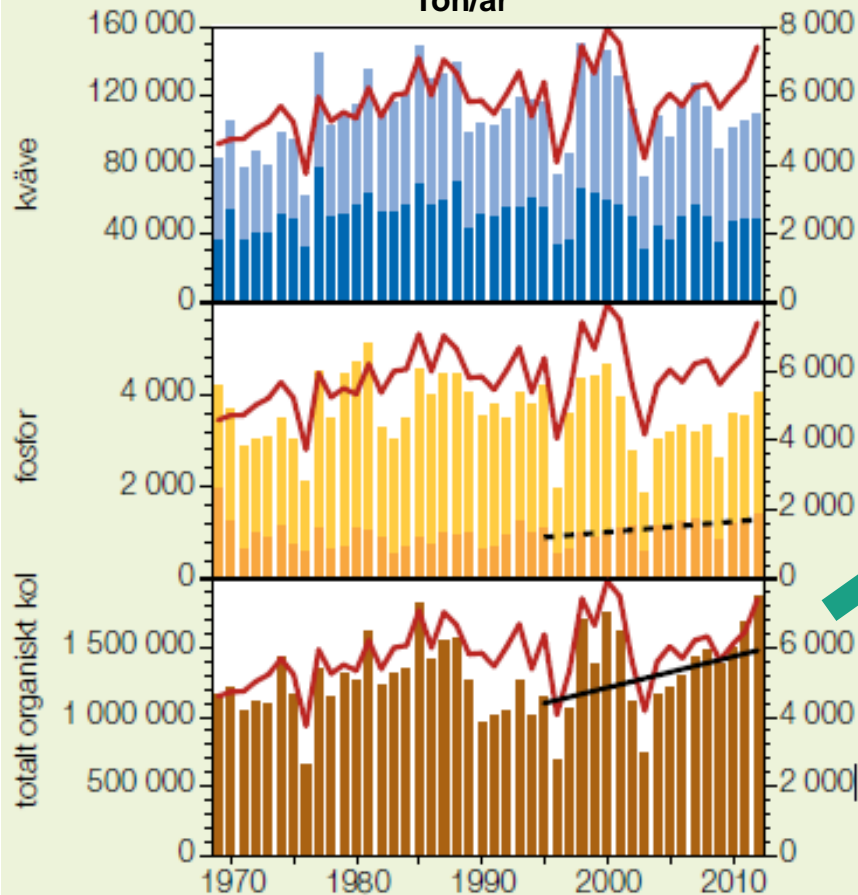

Totala halten kväve i trendvattendrag

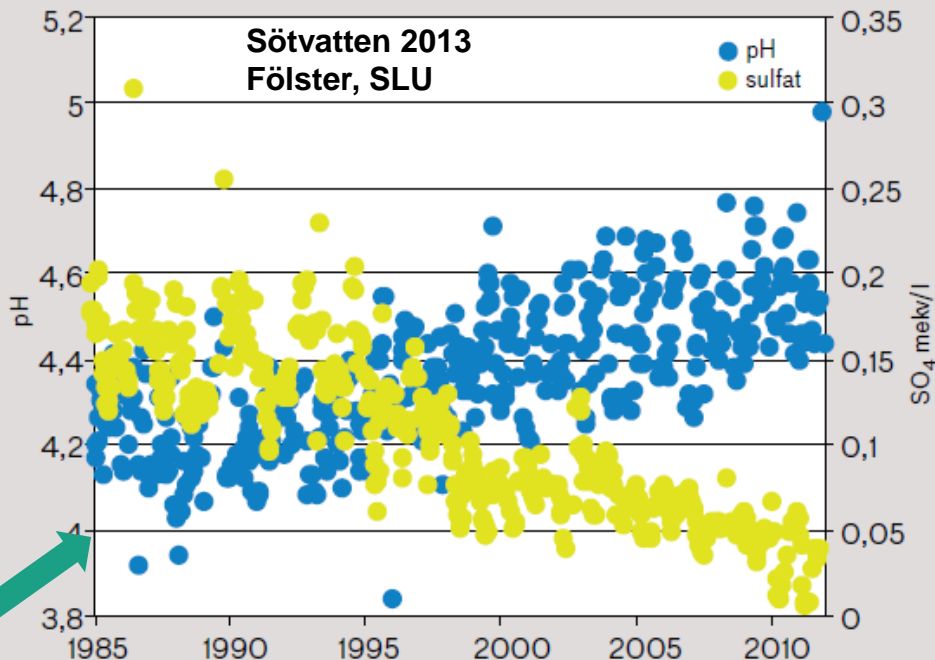
andel vattendrag med olika halter av totalkväve

Alla havsområden
Ton/år

PH OCH SULFAT I LOMMABÄCKEN, 1985-2012

Figur 2. Den minskade svaveldepositionen har lett till minskande sulfathalter och ökande pH i Lomma-bäcken i Tiveden.

Bevarandestatus enligt art & habitatdirektivet
 Rapportering enligt art 17, 2013
 Ansvarig: NV & HaV
 Utförare: SLU/Artdatabanken
 Blå boken, 2014

En arts bevarandestatus anses gynnsam när:

- populationsutvecklingen visar att arten på lång sikt kommer att förbli en del av sin livsmiljö
- dess naturliga utbredningsområde inte minskar och sannolikt inte heller kommer att minska
- tillräckligt mycket livsmiljö finns för att arten ska bibehållas på lång sikt.

En naturtyps bevarandestatus anses gynnsam när:

- dess naturliga utbredningsområde och de ytor den täcker är stabila eller ökande
- de strukturer och funktioner som krävs för att livsmiljön ska bibehållas finns kvar under överskådlig framtid
- bevarandestatusen hos dess typiska arter är gynnsam.

Vattendirektivets god ekologisk status

- **Näringsämnen**

- Vattenkemi
- Siktdjup
- Kiselalger
- Växtplankton
- Bottenfauna
- Siktdjup
- Makrofyter
- Provfiske

- **Försurning**

- Vattenkemi
- Provfiske
- Bottenfauna
- Kiselalger

- **Miljögifter**

- Vattenkemi

- **Fysisk påverkan**

- Modellerat med höjddatabasen som grund
- Biotopkartering
- Vandringshinder databasen
- Makrofyter

- **Övriga parametrar**

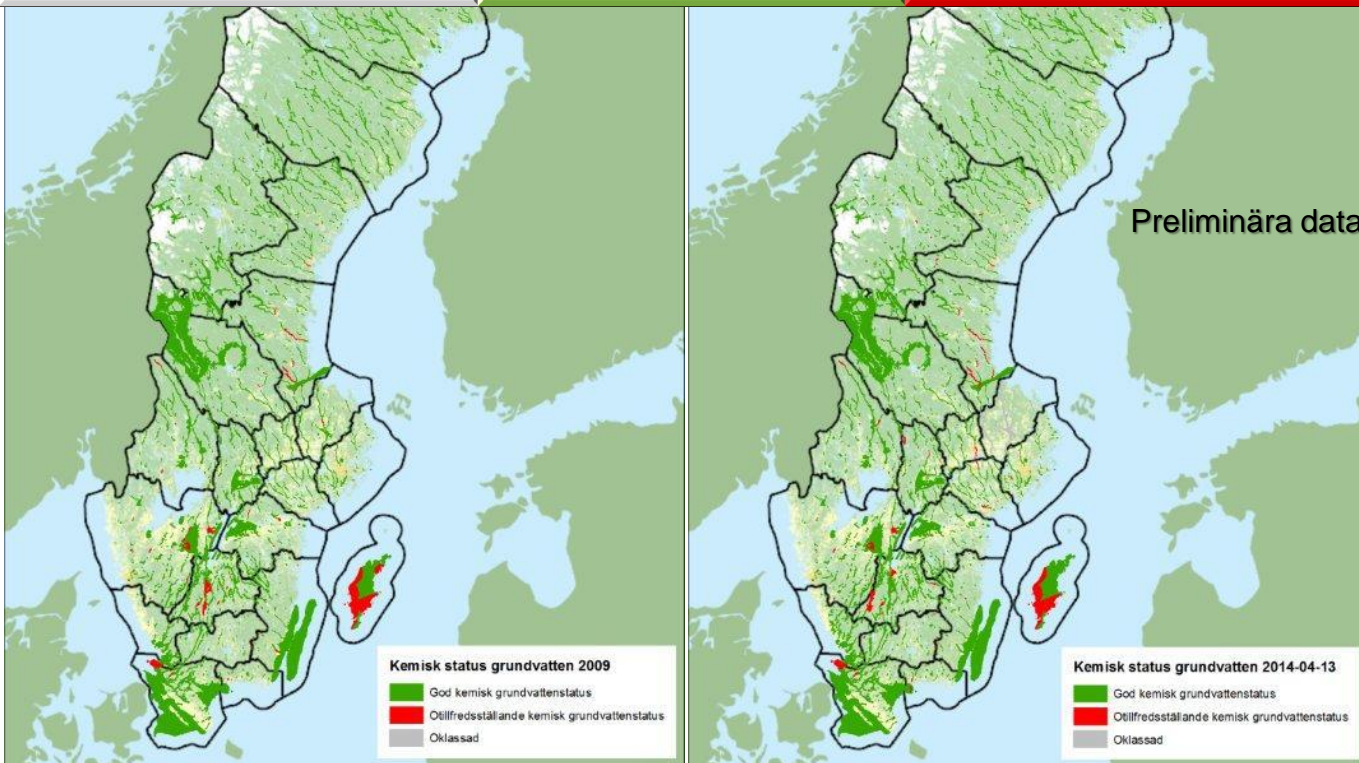
- Syrgas

Tillgängliga data

- Samordnad recipientkontroll (SRK)
- SMHI ex S-hype modellen
- Kalkeffektuppföljningen
- Kommundata
- Regional miljöövervakning
- Nationell data ex trendsjöar, omdrevssjöar
- Länsstyrelserna tar fram underlagen för GES
- Nya bedömningsgrunder
 - – stora skillnader för bedömning av hydromorfologi
- Bättre dataunderlag – mer undersökningar
- Mer tid till statusbedömningarna
- Mer ensat mellan länen
- Vattenförekomsternas indelning har setts över

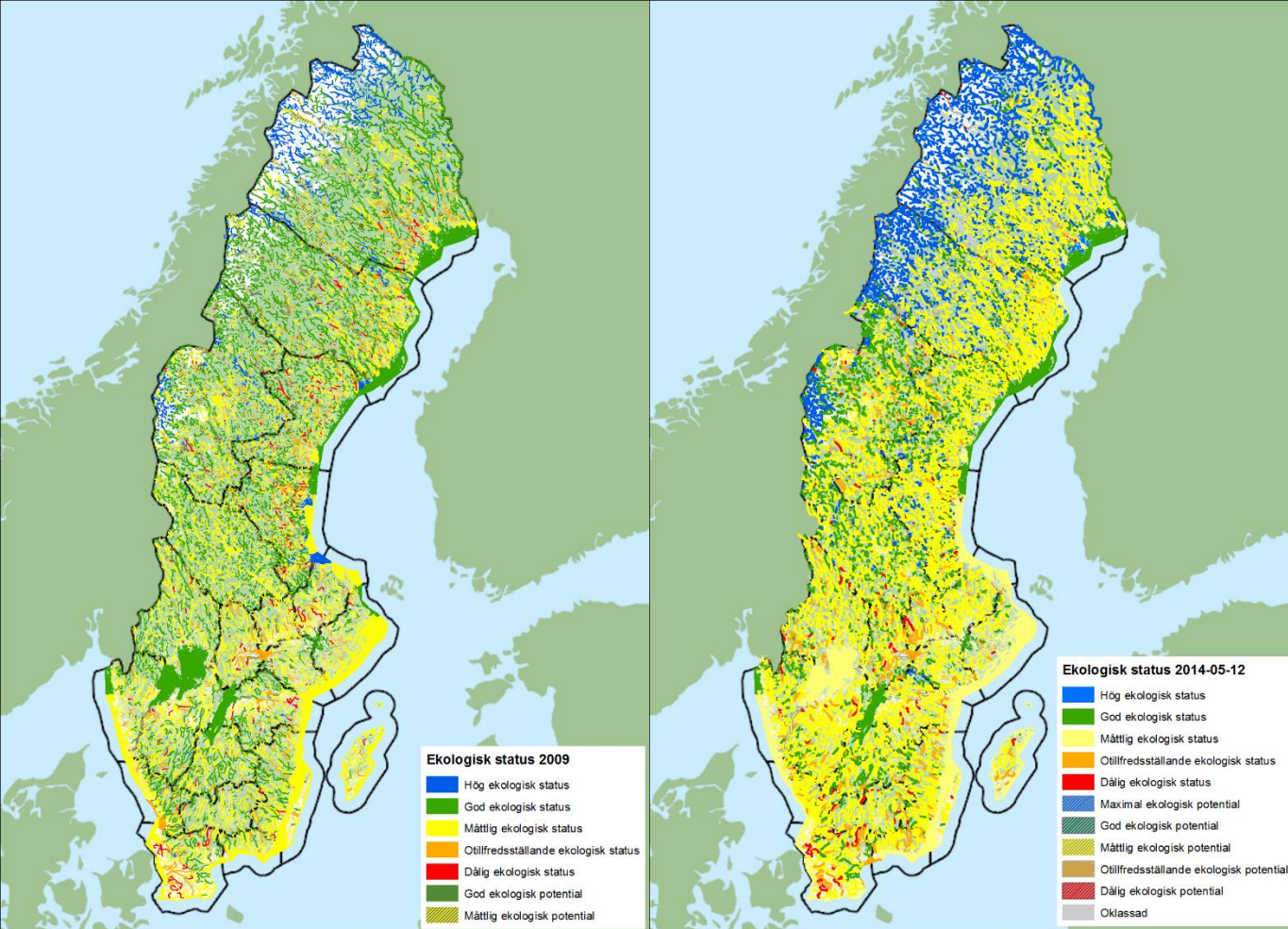
Statustyp/Klass	God	Uppnår ej god
Kemisk status 2009	2963	60
Kemisk status 2014	3232	72

Havs
och Vatten
myndigheten

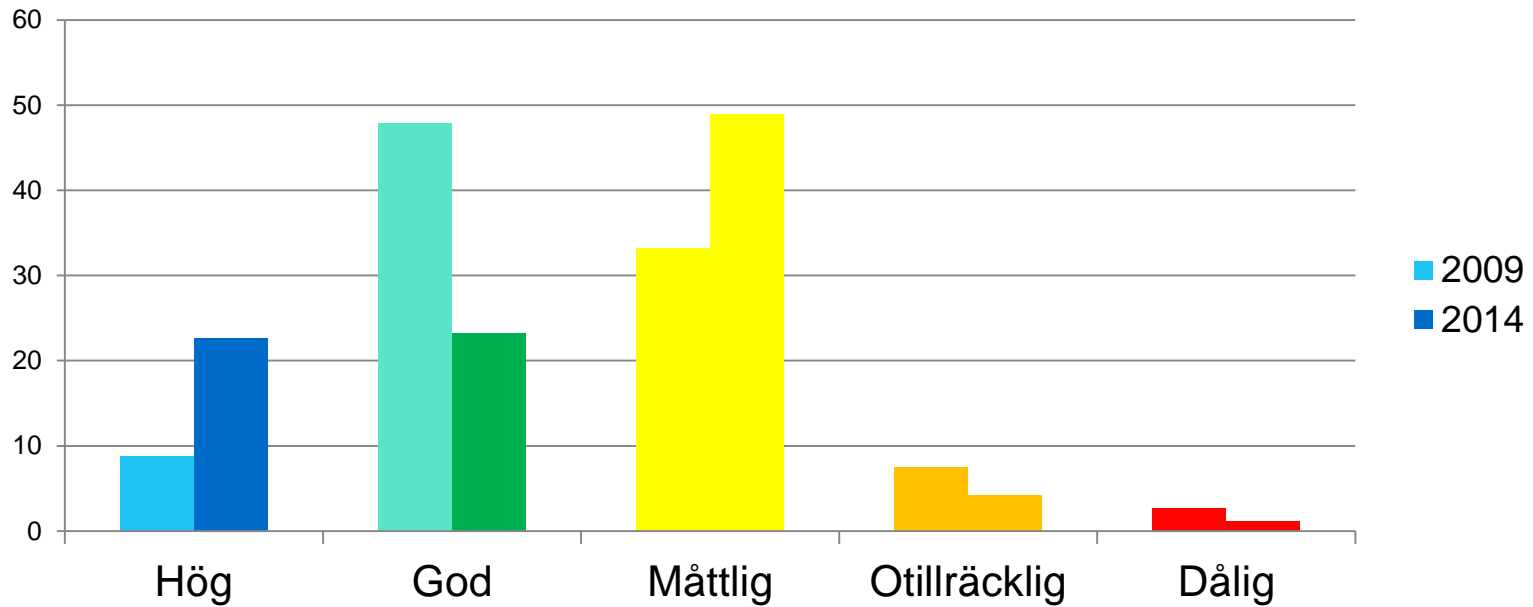

Ett gulare Sverige och
blåare fjällvärld!

Skillnaden beror i
första hand på mer
mätdata och nya
bedömningsgrunder
främst map hydro-
morfologi. Vi tror
dock att detta är en
mer sann bild av
statusen.

Statusskillnad - preliminär

OECD sammanfattar den ekologiska statusen

- Intensiteten i vattenanvändningen i Sverige är en av de lägsta i OECD tack vare rikliga vattenresurser och en förhållandevis liten befolkning.
- Grundvattenkvaliteten är i allmänhet mycket god och kvaliteten på flertalet badvatten utmärkt.
- En intensiv användning av vattenkraft har dock satt älvar och sjöar under ekologiskt tryck. Hälften av ytvattenförekomsterna har måttlig ekologisk status och 16 procent har otillfredsställande eller dålig ekologisk status.
- Flera sötvattenförekomster och de flesta marina ekosystem är eutrofierade. Stora kväveutsläpp från jordbruk, avloppsvatten, industri och sjöfart är viktiga orsaker till eutrofieringen av Östersjön.

Har EU haft betydelse för vattenfrågorna - VD

- Direktivet mer specifika än miljömålen och ställer större krav på övervakning ► statusbedömning ► åtgärder
- EU/KOM inte nöjd med SE införandet av VD
 - 2009 års övervakningsprogram inte tillfredsställande
 - För få biologiska & hydromorfologiska kvalitetselement samt svag geografisk representativitet av mätprogrammen
 - 2009 års åtgärdsprogram inte effektiva

Har EU haft betydelse för vattenfrågorna

- Direktiven har lyft fram vattenfrågorna i samhälle och politik
 - VM och HaV har tillkommit som nya aktörer
 - Vattenresursen, vattenmiljön samt värdet på vatten är del av dagens samhällsdebatt
- Införandet av direktiven har lett till mycket administration och lite verkstad hittills!
- Det tar tid att bygga upp kunskap, förvaltning och verktyg för att genomföra direktiven – fortfarande inte klart för AHD!
- Övervakningen behöver anpassas bättre till direktivens krav
- Statusbedömningarna är ofta tidsödande och komplicerade processer (brist på data, metodik och jämförbarhet över tid)
- Åtgärder är kostsamma och ska vägas mot samhällsnytta
- Effekter av åtgärder tar tid innan de syns i övervakningsdata

OECD rekommenderar bl.a.

Förbättra öppenheten i vattenprissättningspolitiken för olika sektorer för att mer fullständigt genomföra principerna om att förorenaren och användaren betalar. Ta med miljö- och resurs-kostnader i kostnadstäckningen.

